

EVALUACIÓN DE RIESGOS MÁS SENSIBLE A LOS GÉNEROS

Un modelo para hacer la evaluación de riesgos más sensible a los géneros

La evaluación de riesgos deberá tener en cuenta las diferencias entre mujeres y hombres. Estas diferencias de género, además de las fisiológicas, implican también desigualdades en relación a las circunstancias laborales: la discriminación, la desigualdad en la participación en la toma de decisiones en el trabajo, los acosos sexuales y los conflictos entre el trabajo y la vida privada. Por ello, es necesario un enfoque general en la prevención de riesgos. El trabajo, su organización y los equipos usados deberían estar diseñados para adaptarse a las características de las personas y no al revés.

Aspectos clave de una evaluación de riesgos sensible a los géneros

- Mantener un compromiso positivo y tomarse en serio los temas de género.
- Examinar la verdadera situación de trabajo.
- Hacer que participen todos los trabajadores, mujeres y hombres, en todos los niveles.
- Evitar hacerse ideas preconcebidas sobre cuáles son los riesgos y quién se encuentra en situación de riesgo.

Cómo hacer evaluaciones de riesgos más sensible a los géneros:

Paso 1: Identificación de riesgos

- Evaluar los riesgos mayoritarios en los trabajos según el predominio de hombres y mujeres trabajando.
- Preguntar de forma estructurada a las trabajadoras y trabajadores que problemas tienen en su trabajo.
- Evitar crearse ideas preconcebidas sobre qué puede ser trivial.
- Tomar en consideración a la mano de obra de todos los niveles, por ejemplo limpiadoras, recepcionistas.
- No olvidar a la plantilla contratada a tiempo parcial, temporal o contratada a través de empresas de trabajo temporal (ETT), ni a las personas que estén de baja médica en el momento de la evaluación.
- Animar a las mujeres a informar sobre aquellos aspectos que piensen que pueden afectar a su seguridad y salud en el trabajo, así como de los problemas sanitarios que pueden guardar relación con el trabajo.
- Examinar y preguntar por aspectos más amplios que el trabajo y la salud.

Paso 2: Evaluación de riesgos

- Examinar las tareas que verdaderamente se realizan y el auténtico contexto de trabajo.
- No formarse juicios gratuitos sobre la exposición basados en la mera descripción o en la denominación del empleo.
- Evitar sesgos por géneros a la hora de priorizar riesgos, clasificándolos en altos, medios y bajos.
- Hacer participar a las trabajadoras en la evaluación de riesgos.
- Observar que los instrumentos y herramientas utilizados en la evaluación incluyen ítems adecuados tanto para los hombres como para las mujeres que trabajan; en caso de que no los incluyan, adaptarlos.
- Comunicar a las personas que realizan las asesorías externas que deberán adoptar un enfoque sensible a los géneros y comprobar que son capaces de hacerlo.
- Prestar atención a aspectos de género cuando se examinan las implicaciones para la seguridad y salud de cualquier cambio previsto en el puesto de trabajo.

Ejemplos:

• En cuanto a la evaluación del estrés:

- Interconexión entre el hogar y el trabajo (horarios laborales de hombres y mujeres)
- Carrera profesional
- Acoso
- Factores de estrés emocional
- Interrupciones no previstas y la obligación de realizar varias tareas simultáneamente

EVALUACIÓN DE RIESGOS MÁS SENSIBLE A LOS GÉNEROS

• En relación con la salud de la reproducción:

- Incluir los riesgos para la salud reproductiva de hombres y mujeres.
- Examinar todos los ámbitos de la salud reproductiva, no sólo el embarazo.

• En relación con los trastornos musculoesqueléticos:

Examinar de forma crítica el trabajo ligero (trabajo considerado femenino): ¿cuánto esfuerzo muscular estático hay implícito?; ¿el trabajo incluye estar de pie mucho tiempo?; ¿qué cargas se manejan verdaderamente en la práctica, y con qué frecuencia?

Paso 3: Puesta en práctica de soluciones

- Intentar eliminar los riesgos en su origen, proporcionando un entorno de trabajo seguro y saludable a todas las personas, esto incluye los riesgos para la salud reproductiva.
- Prestar atención a grupos de población diversos y adaptar el trabajo y las medidas preventivas a toda la plantilla; por ejemplo, seleccionar equipo de protección conforme a las necesidades individuales, adecuado para mujeres y para hombres, no solo de medidas estándar.
- Hacer participar a las trabajadoras en la toma de decisiones y en la aplicación de soluciones.
- Garantizar que los trabajadores, mujeres y hombres, reciben información y formación en materia de seguridad y salud en el trabajo pertinente para las tareas que desempeñan, así como sus condiciones de trabajo y sus efectos sobre la salud; garantizar la inclusión de la plantilla que trabaja a tiempo parcial, de forma temporal y las personas contratadas por ETT.

Paso 4 y 5: Vigilancia y revisión de la salud

- Garantizar que las trabajadoras participan en los procesos de vigilancia y revisión.
- Conocer la nueva información disponible sobre aspectos de la salud ocupacional relacionada con el género.

La vigilancia de la salud puede ser parte de la evaluación y de la vigilancia de los riesgos:

- Incluir la vigilancia pertinente de los empleos de hombre y mujeres.
- Evitar hacerse ideas preconcebidas, por ejemplo basadas en la denominación del trabajo, sobre a quién incluir en las actividades de vigilancia.

Los registros de accidentes son una parte importante de la evaluación y la vigilancia de los riesgos:

- Fomentar el registro de aspectos relativos a la salud laboral además del de accidentes.

Medidas generales para promover la sensibilidad de género en la gestión de la seguridad y salud en el trabajo

- Revisar las políticas de seguridad, incluyendo específicamente un compromiso de integrar el adecuado tratamiento de las diferencias de género en los objetivos y procedimientos.
- Intentar garantizar que los servicios de salud laboral internos y externos a los que se recurre adopten un enfoque sensible al género.
- Proporcionar formación e información sobre asuntos de género en relación con los riesgos para la seguridad y la salud a los asesores, gestores y supervisores, representantes sindicales, comités de seguridad, etc.
- Vincular la seguridad y salud laborales con cualquier medida para la igualdad adoptada en el trabajo, incluyendo los planes de igualdad.
- Estudiar modos de fomentar que un mayor número de mujeres participen en comités de seguridad.

Direcciones de interés

<http://agency.osha.eu.int/publicationsreports/209/en/index.htm>
<http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets/> Observatorio de salud de la mujer
www.msc.es/organizacion/sns/planclidadSNS/e02.htm

RISCOS

AVALUACIÓ MÈS SENSIBLE ALS GÈNERES

Govern de les Illes Balears
Conselleria de Treball i Formació

www.ugtprevencio.es

AVALUACIÓ DE RISCOS MÉS SENSIBLE ALS GÈNERES

Un model per fer l'avaluació de riscos més sensible als gèneres

L'avaluació de riscos haurà de tenir en compte les diferències entre dones i homes. Aquestes diferències de gènere, a més de les fisiològiques, impliquen també desigualtats en relació a les circumstàncies laborals: la discriminació, la participació en la presa de decisions en el treball, els assetjaments sexuals i els conflictes entre el treball i la vida privada. Per això, és necessari un enfocament general en la prevenció de riscos. El treball, la seva organització i els equips usats haurien d'estar dissenyats per adaptar-se a les característiques de les persones i no al revés.

Aspectes clau d'una avaluació de riscos sensible als gèneres

- Mantenir un compromís positiu i prendre's seriosament els temes de gènere.
- Examinar la verdadera situació de treball.
- Fer que participin tots els treballadors, dones i homes, en tots els nivells.
- Evitar fer-se idees preconcebudes sobre quins són els riscos i qui es troba en situació de risc.

Com fer avaluacions de riscos més sensible als gèneres:

Pas 1: Identificació de riscos

- Avaluar els riscos majoritaris en els treballs segons el predomini d'homes o dones que hi treballen.
- Preguntar de forma estructurada a les treballadores i treballadors quins problemes tenen en el seu treball.
- Evitar treballar amb idees preconcebudes sobre què pot ser trivial.
- Prendre en consideració la mà d'obra de tots els nivells, per exemple netejadores, recepcionistes, etc.
- No oblidar la plantilla contractada a temps parcial, temporal o contractada a través d'empreses de treball temporal (ETT), ni les persones que estiguin de baixa mèdica en el moment de l'avaluació.
- Animar les dones a informar sobre aquells aspectes que pensin que poden afectar la seva seguretat i salut en el treball, així com dels problemes sanitaris que poden guardar relació amb el treball.
- Examinar i preguntar sobre aspectes més amplis que el treball i la salut.

Pas 2: Avaluació de riscos

- Examinar les tasques que veritablement es realitzen i l'autèntic context de treball.
- No formar-se judicis gratuïts sobre l'exposició basats només en la descripció o en la denominació de l'ocupació.
- Evitar biaixos per gèneres a l'hora de prioritzar riscos, classificant-los en alts, mitjans i baixos.
- Fer participar les treballadores en l'avaluació de riscos.
- Observar que els instruments i eines utilitzats en l'avaluació inclouen ítems adequats tant per als homes com per a les dones que treballen; en el cas que no els incloguin, adaptar-los.
- Comunicar a les persones que realitzen les assessories externes que hauran d'adoptar un enfocament sensible als gèneres i comprovar que són capaços de fer-ho;
- Prestar atenció a aspectes de gènere quan s'examinin les implicacions per a la seguretat i salut en el treball de qualsevol canvi previst al lloc de treball.

Exemples:

• Quant a l'avaluació de l'estrès:

- Interconnexió entre la llar i el treball (horaris laborals d'homes i dones)
- Carrera professional
- Assetjament
- Factors d'estrès emocional
- Interrupcions no previstes i l'obligació de realitzar diverses tasques simultàniament

AVALUACIÓ DE RISCOS MÉS SENSIBLE ALS GÈNERES

• En relació amb la salut de la reproducció:

- Incloure els riscos per a la salut reproductiva d'homes i dones.
- Examinar tots els àmbits de la salut reproductiva, no sols l'embaràs.

• En relació amb els trastorns musculoesquelètics:

Examinar de forma crítica el treball lleuger (treball considerat femení): quant d'esforç muscular estàtic hi ha implicat?; el treball inclou estar dret gaire temps?; quines càrregues es manegen veritablement en la pràctica i amb quina freqüència?

Pas 3: Posada en pràctica de solucions

- Intentar eliminar els riscos a l'origen, proporcionant un entorn de treball segur i saludable a totes les persones, això inclou els riscos per a la salut reproductiva.
- Prestar atenció a grups de població diversos i adaptar el treball i les mesures preventives a tota la plantilla; per exemple, seleccionar equip de protecció conforme a les necessitats individuals, adequat per a dones i per a homes, no sols de mesures estàndard.
- Fer participar les treballadores en la presa de decisions i en l'aplicació de solucions.
- Garantir que els treballadors, dones i homes, reben informació i formació en matèria de seguretat i salut en relació a les tasques que exerceixen, així com les seves condicions de treball i els seus efectes sobre la salut; garantir la inclusió de la plantilla que treballa a temps parcial, de forma temporal i les persones contractades per ETT.

Pas 4 i 5: Vigilància i revisió de la salut

- Garantir que les treballadores participen en els processos de vigilància i revisió.
- Conèixer la nova informació disponible sobre aspectes de la salut ocupacional relacionada amb el gènere.

La vigilància de la salut pot ser part de l'avaluació i de la vigilància dels riscos:

- Incloure la vigilància pertinent de les ocupacions d'home i dones.
- Evitar fer-se idees preconcebudes, per exemple basades en la denominació del treball, sobre a qui incloure en les activitats de vigilància.

Els registres d'accidents són una part important de l'avaluació i la vigilància dels riscos:

- Fomentar el registre d'aspectes relatius a la salut laboral, a més del d'accidents.

Mesures generals per promoure la sensibilitat de gènere en la gestió de la seguretat i salut en el treball

- Revisar les polítiques de seguretat, incloent específicament un compromís d'integrar un tractament adequat de les diferències de gènere en els objectius i procediments.
- Intentar garantir que els serveis de salut laboral interns i externs als quals es recorre adoptin un enfocament sensible al gènere.
- Proporcionar formació i informació sobre afers de gènere en relació amb els riscos per a la seguretat i la salut als assessors, gestors i supervisors, representants sindicals, comitès de seguretat, etc.
- Vincular la seguretat i salut laboral amb qualsevol mesura per a la igualtat en el treball, incloent els plans d'igualtat.
- Estudiar formes de fomentar que un nombre més gran de dones participin en comitès de seguretat.

Adreces d'interès

<http://agency.osha.eu.int/publicationsreports/209/en/index.htm>
<http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets/> Observatori de salut de la dona
www.msc.es/organizacion/sns/plancladidadSNS/e02.htm

RIESGOS

EVALUACIÓ NMÀ S SENSIBLE A LOS GÈNEROS

Govern de les Illes Balears
Conselleria de Treball i Formació

www.ugtprevencio.es